

Zastępca Prezydenta
Miasta Poznania

Znak sprawy: Or-II.0003.1.586.2015
Lotus: 110116-1306

Pan
Jan Sulanowski
Radny Miasta Poznania

Poznań, 11.01. 2015 r.

Szanowny Panie Radny,

w związku ze złożoną przez Pana Radego w dniu 22 grudnia 2015 r. interpelacją w sprawie ochrony przyrody i krajobrazu na terenie poznańskich glinianek, którą Prezydent Miasta przekazał mi celem udzielenia odpowiedzi, uprzejmie informuję:

Pyt.1. Jaką wizję zagospodarowania glinianek chcą realizować władze Poznania?

W obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania (uchwała Rady Miasta Poznania nr LXXII/1137/VI/2014 z dnia 23 września 2014 r.) zawarto m.in. główne zasady oraz kierunki ochrony środowiska i ochrony przyrody w polityce przestrzennej miasta Poznania. W Studium tym, przedmiotowe stawy znajdują się na terenach chronionych, oznaczonych symbolami:

- ZO* - tj. tereny użytków ekologicznych i innych obszarów cennych przyrodniczo wchodzące w skład klinowo-pierścieniowego systemu zieleni,
- ZO – tj. tereny zieleni nieurządzonej, tereny leśne i do zalesień, użytki rolne, tereny zadrzewione, dna dolin rzek, strumieni, jezior, stawów, wody powierzchniowe w granicach klinowo – pierścieniowego systemu zieleni i położone poza tym systemem.

Studium wskazuje, iż na terenach oznaczonych symbolem ZO* i ZO, które są terenami wyłączonymi z zabudowy, ustala się następujące zasady:

- ochrona przed zabudową istniejącego potencjału przyrodniczego,
- powstrzymanie ekspansji procesów urbanizacji na tereny zieleni, a także zapobieganie traktowaniu tych terenów jako rezerwy pod zabudowę,

- zagospodarowania głównej struktury zieleni, czyli historycznie ukształtowanego systemu klinowo-pierścieniowego w sposób podporządkowany ochronie wartości i zasobów przyrodniczych,
- zachowanie i odtwarzanie ciągłości oraz podbudowa biologiczna istniejących elementów systemu klinowo-pierścieniowego poprzez wprowadzenie zakazu zabudowy istniejących obiektów budowlanych na terenach zieleni nieurządzonej,
- wprowadza się zakaz lokalizacji obiektów budowlanych, z wyjątkiem: obiektów małej architektury, urządzeń służących gospodarce wodnej, obiektów służących ochronie przyrody.

Ponadto zgodnie z obowiązującym Studium dla terenów oznaczonych symbolem ZO dopuszcza się utrzymanie istniejącego zainwestowania, z możliwością przebudowy, przy czym zmiana funkcji obiektów dopuszczona tylko w kierunku funkcji sportowo-rekreacyjnej.

Jednocześnie ww. Studium ustala się dla terenów wchodzących w skład klinowo-pierścieniowego systemu zieleni:

- ochronę wartości i zasobów przyrodniczych,
- objęcie klinowo-pierścieniowego systemu zieleni planami miejscowymi w celu zabezpieczenia przed niekontrolowaną zabudową i wzmocnienia ich ochrony,
- zachowanie możliwie największej ciągłości systemu przyrodniczego, w tym dążenie do integracji rozproszonych fragmentów zieleni na obszarze miasta,
- ochronę istniejących i realizację nowych powiązań z terenami otaczającymi, z systemem regionalnym i krajowym, w szczególności wprowadzenia w tym celu systemowego układu terenów zieleni w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- powołanie form ochrony przyrody na terenach szczególnie cennych przyrodniczo poprzedzone weryfikacją walorów przyrodniczych oraz uporządkowaniem ich statusu w celu uściślenia zasad ochrony;

Zarząd Zieleni Miejskiej administrujący fragmentem glinianek podejmując we współpracy z radami osiedli Świerczewo i Fabianowo-Kotowo działania stara się zachować unikalne walory przyrodniczo-krajobrazowe tego terenu. Przeprowadzone na tym terenie prace inwestycyjne obejmowały utwardzenie alejek i zapewnienie ławek i koszy na śmieci, a konserwacja zieleni i małej architektury ograniczona jest do niezbędnego minimum – prace prowadzone są przy głównych ciągach komunikacyjnych, a nie w głębi glinianek. W tym roku od strony Świerczewa będzie kontynuowana budowa brakującego fragmentu alejki „Dookoła Edy”, alejek grysowych, parkingu, tarasu nad Stawem Parkowym, małej architektury, miejsca na ognisko i grill oraz przyrodniczej ścieżki dydaktycznej. Ponadto, w ramach budżetu obywatelskiego budowana będzie wieża widokowa oraz kontynuowane prace związane z udrożnieniem Stawu Parkowego i Stawu Małego z przepływem do Strumienia Junikowskiego.

Pyt. 2. Jakie prace są obecnie wykonywane w związku z będącym w opracowaniu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (mpzp) „Rejon ulicy Mieleszyńskiej” w Poznaniu i kiedy zostanie przedstawiony jego projekt?

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulicy Mieleszyńskiej” jest na etapie opracowywania koncepcji. Zakończenie prac nad wstępną koncepcją i przedstawienie projektu na Radzie Technicznej przewidywane jest na drugi kwartał 2016 r. Należy też zaznaczyć, że plan ten opracowywany jest na podstawie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania. W załączeniu przekazuję wykaz wniosków do mpzp „Rejon ulicy Mieleszyńskiej” w Poznaniu.

Pyt.3. Jakie formy ochrony przyrody występują obecnie na terenie glinianek?

Obecnie na terenie glinianek nie ma ustanowionych form ochrony przyrody, wyszczególnionych w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2015 r. , poz. 1651).

Pyt.4. Czy możliwe jest utworzenie z glinianek zespołu przyrodniczo-krajobrazowego w rozumieniu art. 43 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.?

Odnosząc się do zagadnienia utworzenia nowej formy ochrony przyrody na terenie miasta Poznania, tj. zespołu przyrodniczo-krajobrazowego obejmującego teren glinianek na Świerczewie, wyjaśniam, że stawy usytuowane wzdłuż doliny Strumienia Junikowskiego znajdują się na obszarze o bardzo wysokich walorach przyrodniczych, stanowiących mozaikę siedlisk odpowiednich dla gatunków wodno-błotnych i szuwarowych, a także wielu gatunków bytujących na terenach o charakterze zarastających i wilgotnych łąk. Obszar charakteryzuje się występowaniem zbiorowisk naturalnych i fragmentów krajobrazu o wysokich walorach przyrodniczych, widokowych, ekologicznych i estetycznych.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, w myśl art. 43 ww. ustawy, to fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne, natomiast użytki ekologiczne, w myśl art. 42 tejże ustawy, tworzy się na terenach zasługujących na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej.

W roku 2016 planowane jest zlecenie wykonania opracowania pn. „Waloryzacja przyrodnicza z wyznaczeniem działań ochronnych terenów zieleni wzdłuż Strumienia Junikowskiego ze wskazaniem działań ochronnych i analizą terenowo-finansową”.

Wyniki badań wraz z wypracowanymi na ich podstawie zaleceniami ochronnymi i konsekwencjami prawno-finansowymi, szczegółowo zweryfikują granice terenów szczególnie cennych przyrodniczo, kwalifikujących się do objęcia najwłaściwszą formą/formami ochrony przyrody. Badania wytypują i wskażą, która z wyszczególnionych w istniejącym katalogu forma ochrony przyrody, w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1651) zapewni najskuteczniejszą ochronę terenom usytuowanym pomiędzy ulicami Świerczewska i Wołowska.

Procedura ustanowienia form ochrony przyrody obejmuje kilka etapów. Wśród nich należy wymienić opracowanie dokumentacji, inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą, a także weryfikację terenów wchodzących w skład proponowanej do ustanowienia formy ochrony przyrody,

wymienionych w art.6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1651) i ich uzgodnienie.

Wydział Ochrony Środowiska jako jednostka przygotowująca materiał końcowy w całej procedurze ustanawiania form ochrony przyrody (użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) nie może na tym etapie podać rodzaju formy ochrony przyrody, ani konkretnego terminu utworzenia przedstawionych propozycji obszarów do objęcia ochroną prawną.

Pyt.5. Czy biorąc pod uwagę zróżnicowanie struktury właścicielskiej (Skarb Państwa, Miasto Poznań, grunty prywatne) możliwe jest utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego obejmującego wszystkie stawy znajdujące się na obszarze pomiędzy ulicami Świerczewską i Wołowską oraz torami kolejowymi Górczyn-Nowy Tomyśl?

Biorąc pod uwagę obecne zróżnicowanie struktury właścicielskiej terenów znajdujących się na obszarze pomiędzy ulicami Świerczewską i Wołowską oraz torami kolejowymi Górczyn – Nowy Tomyśl (Skarb Państwa, Miasto Poznań, grunty prywatne) utworzenie formy ochrony przyrody, czy to zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, czy użytku ekologicznego, obejmującego swoim zasięgiem glinianki, możliwe jest w przypadku uzyskania zgody właścicieli poszczególnych nieruchomości wchodzących w skład proponowanej do ustanowienia formy ochrony przyrody, po szczegółowej ich weryfikacji.

Ustanawiając formę ochrony przyrody, w uchwałach powołujących je do życia, określa się szczegółowe zasady gospodarowania tj. ograniczenia, niezbędne zakazy i nakazy ich dotyczące. Ograniczenia i zakazy wynikające z ustaw o ochronie przyrody mogą odnosić się do niszczenia lub przekształcania obiektu, wykonywania prac ziemnych, uszkodzania i zanieczyszczania gleby, zmian stosunków wodnych. Organ tworzący użytek określa obowiązujące w nim zasady gospodarowania, niezbędne dla skutecznej ochrony obiektu.

Przy ustanawianiu form ochrony przyrody wprowadza się ograniczenia w korzystaniu z gruntów objętych ochroną poprzez dobranie zakazów właściwych dla danego obszaru, o których mowa w art. 45 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Możliwość objęcia ochroną ww. obszarów jest uwarunkowana i uzależniona również od ustosunkowania się właścicieli poszczególnych działek, wchodzących w skład terenów, które mogą być objęte ochroną ustawową. Wobec powyższego formy ochrony przyrody ustanawia się najczęściej na terenach należących do gmin (i Skarbu Państwa), ponieważ poszczególni właściciele nieruchomości, które wchodzi w skład proponowanych obszarowo form ochrony przyrody, postrzegają je wyłącznie jako tereny ograniczeń w gospodarowaniu przestrzenią i zasobami (przyrodniczymi, surowcowymi, wodami itp.) Należy podkreślić, że zarządzanie terenem uzależnione jest głównie od tego, kto jest właścicielem nieruchomości, na której znajduje się teren wytypowany do objęcia ochroną.

Z uwagi na kwestie własnościowe i mogące pojawić się ewentualne roszczenia zgłaszane przez właścicieli działek, których nieruchomości mogłyby zostać objęte ochroną (w następstwie przyjętej uchwały/uchwał), o czym stanowią art. 129 i 130 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1651 – dział IX pn. „Ograniczanie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną środowiska”), należy skrupulatnie przeanalizować

potencjalne granice i zasięg nowej/nowych form ochrony przyrody w Poznaniu (co będzie również celem zleconego opracowania).

Stosownie do art. 129 ust.1 ww. ustawy, jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Ponadto, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości. Kwestia tytułu prawnego do nieruchomości w sprawach związanych z ochroną środowiska ma ogromne znaczenie np. w kontekście możliwości uzyskania rekompensaty z powodu ograniczenia korzystania z nieruchomości. Charakter praw do nieruchomości warunkuje nabycie określonych roszczeń o kompensację ograniczenia korzystania z nieruchomości. Jednostki, podmioty posiadające prawo własności nieruchomości, w tym prawo użytkowania wieczystego, mogą żądać od gminy wykupienia nieruchomości bądź jej części, jeżeli w związku z ograniczeniami wynikającymi z ochrony przyrody korzystanie z nieruchomości lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone. Powyższe należy szczegółowo umotywować i uzasadnić powołując się na stosowną argumentację rzeczowo-finansową.

Analiza terenowo-finansowa przeprowadzona w ramach przyszłorocznego opracowania, określi szacunkową wartość ustanowienia prawnej ochrony na terenie objętym waloryzacją przyrodniczą, z uwzględnieniem kwestii własnościowych i mogących pojawić się ewentualnych roszczeń, zgłaszanych przez właścicieli działek, których nieruchomości mogłyby zostać objęte ochroną (w następstwie przyjętej uchwały/uchwał).

Pyt.7. Czy została opracowana ewidencja gatunków roślin i zwierząt występujących na gliniankach? Jeśli tak to proszę o jej udostępnianie?

Wydział Ochrony Środowiska nie dysponuje aktualnym materiałem inwentaryzacyjnym. W roku 2006 wykonano „Waloryzację przyrodniczą użytków ekologicznych „Kopanina I” i „Kopanina II”, opracowanych przez dr Magdalenę Kluzę-Wieloch i in. (praca zbiorowa, Poznań 2006 r.).

Na rok 2016 w budżecie Wydziału Ochrony Środowiska zabezpieczono środki finansowe na wykonanie i przeprowadzenie badań na terenach wzdłuż Strumienia Junikowskiego, kwalifikujących się do objęcia ochroną. Praca badawcza zinwentaryzuje obszary cenne przyrodniczo i wyłoni tereny mogące być objęte ochroną prawną.

Pyt.8. W związku z tym, że poprzez budowę alejek glinianki stały się bardziej dostępne zwiększyła się również liczba osób odwiedzających. W jaki sposób Urząd Miasta dba o utrzymanie czystości na tym terenie oraz o bezpieczeństwo osób tam przebywających?

Od dwóch lat fragmentem terenu glinianek znajdującym się w administracji Zarządu Zieleni Miejskiej opiekuje się Spółdzielnia Socjalna „Poznanianka”. Na terenie przeprowadzane są prace porządkowe, (w tym wiosenne, gruntowne, jednorazowe porządki), utrzymanie światła alejek, wiosenne zamykanie alejek, dwukrotne w ciągu sezonu wykoszenie fragmentu terenu przy ul. Witaszka/Kocha. Ponadto, ZZM zleca przeprowadzenie niezbędnych prac związanych

z pielęgnacją drzewostanu (usunięcie skutków wichur, powalonych zagrażających bezpieczeństwu drzew, dokonanie cięcia koron drzew, usunięcie suchych i nadłamanych gałęzi).

Z wyrazami szacunku

ZASTĘPCA PREZYDENTA
MIASTA POZNANIA
Maciej Wudarski

Do wiadomości:

Przewodniczący Rady Miasta